

Grey Scale #13

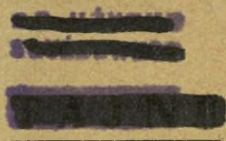

DANES-PICTA.COM

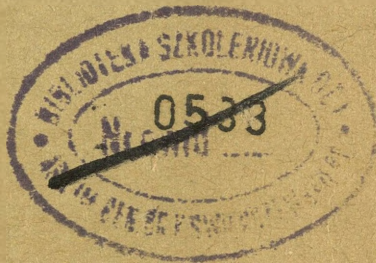
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

JAWNE

Egz. Nr 4

Ppłk dypl. Eugeniusz LEWIŃSKI

SYSTEM OGNIĄ ORAZ KIEROWANIE NIM PRZEZ
DOWÓDCĘ OGÓLNOWOJSKOWEGO W WALCE

Wykład

0533

40738

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biału Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. _____

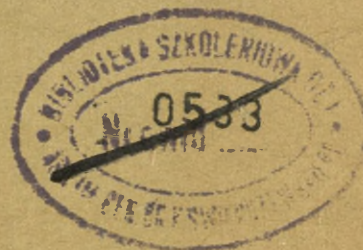
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

JAWNE

Egz. Nr **4**

Ppłk dypl. Eugeniusz LEWIŃSKI

SYSTEM OGNIĄ ORAZ KIEROWANIE NIM PRZEZ
DOWÓDCĘ OGÓLNOWOJSKOWEGO W WALCE

Wykład

0533

40738
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. _____

Plan wykładu

I. Temat: System ognia oraz kierowanie nim przez dowódcę ogólnowojskowego w walce.

II. Cele: - zapoznać i ujednolicić terminologię i rozumienie pojęć odnoszących się do systemu ognia;

- pobudzić zainteresowanie problematyką systemu ognia i kierowanie nim w walce.

III. Zagadnienia:

Wprowadzenie do tematu	10'
1. Rodzaje środków rażenia	20'
2. Organizacja systemu ognia	20'
3. Kierowanie systemem ognia w walce	25'
Zakończenie	5'

WPROWADZENIE DO TEMATU

W celu ujednolicenia treści podstawowego pojęcia, związanego z przedmiotem rozważań pozwolę sobie przypomnieć, że:

- SYSTEM - /gr.systema - zestawienie, połączenie/ - w ujęciu encyklopedycznym - termin używany w wielu znaczeniach, z których najważniejszymi są:

1. Wzajemnie skoordynowany wewnątrz i wykazujący określoną strukturę układ elementów; układ taki rozpatrywany od zewnątrz jest całością; rozpatrywany od wewnątrz - zbiorem do którego przynależność warunkuje związki wzajemnej zależności między wszystkimi jego elementami /sprzężenie/; ogół elementów SYSTEMU /w tym rozumieniu/, nazywa się jego składem; ogół związków /relacji/ między elementami uwarunkowanych przez ich przynależność do SYSTEMU - jego strukturą.
2. Zespół sposobów /metod/ działania, wykonywania składowych czynności /metoda/.
3. Całokształt zasad organizacyjnych, ogół norm i reguł obowiązujących /stosowanych/ w danej dziedzinie /np. system finansowy, s.wychowawczy, s.moralny/.
4. Całościowy i uporządkowany /uporządkowanie logiczne/ zespół zadań powiązanych ze sobą określonymi stosunkami logicznymi; w szczególności stosunkiem logicznego wynikania; SYSTEM w tym znaczeniu jest nazywana każda teoria metodologicznie obiektywnego fragmentu rzeczywistości.

W ujęciu słownika wyrazów obcych SYSTEM - /gr.systema/ - skoordynowany układ, elementów, zbiór tworzący pewną całość uwarunkowaną stałą, logicznym podporządkowaniem jego części składowych; koncepcją takiej całości; w filozofii: zbiór tez, twierdzeń wiążących się w pewną całość.

Interesujący nas SYSTEM OGNIĄ - w/g MEW str. 247 - "połączenie wszystkich rodzajów przygotowanego ognia dla zorganizowanego prowadzenia go w celu zniszczenia nacierającego nieprzyjaciela i wykonania postawionych zadań, polega na współdziałaniu wszystkich rodzajów ognia, a przede wszystkim ognia artylerii, moździerzy, czołgów, dział pancernych i karabinów maszynowych. SYSTEM OGNIĄ związany jest ściśle z systemem zapór, uwzględnia również w pełni charakter terenu. Umożliwia szybkie i zdecydowane ześrodkowanie ognia na ważne cele i obiekty nacierającego nieprzyjaciela, ciągłe oddziaływanie ogniowe, osłonę skrzydeł, styków oraz luk".

Powyższe sugeruje, że pojęcie SYSTEMU OGNIĄ zawarte w MEW odnosi się przede wszystkim do działań obronnych.

Odmienny nieco pogląd prezentują autorzy Wielkiej Encyklopedii Radzieckiej - str. 463 tom 23: "SYSTEM OGNIĄ - połączenie ognia wszystkich rodzajów broni, w celu zorganizowanego go zastosowania w czasie walki w celu zniszczenia przeciwnika". Ta definicja chociaż bardziej ogólna jest zbliżoną do encyklopedycznego pojęcia SYSTEM i podkreśla rolę ognia w osiągnięciu celu walki.

Jak wielkie znaczenie ma ogień w walce pisze marszałek ZSRR Andriej Greczko w książce "Siły zbrojne państwa radzieckiego" - "Ogień wszystkich rodzajów broni jest decydującym środkiem prowadzenia walki i operacji. On przygotowuje atak i wiedzie nacierające wojska, a w obronie stanowi podstawę jej trwałości i niepokonalności. Bez ogniowego porażenia przeciwnika, jego siły żywej i środków ogniowych niemożliwe jest jakiegokolwiek natarcie oraz działania obronne".

Autor powyższej wypowiedzi wyraźnie wskazuje, że ogień powinien służyć wojskom w celu wyzwolenia ich ruchu bądź też zapewnienia swobody działania w obronie. Stąd potrzeba całościowego ujmowania zagadnień wysiłku ogniowego różnych środków rażenia

w interesie zadania bojowego oddziału /ZF i OA/ i korelacji z działalnością ogniową przełożonego a szczególnie z jego uderzeniami jądrowymi. Jeśli uwzględnimy fakt oddawania w ręce dowódców różnych szczebli dowodzenia coraz doskonalszych, różnorodnych i o różnym zasięgu środków rażenia, zrozumiałą stanie się konieczność planowanego wykorzystania ognia wszystkich środków, zgrania działania środków organicznych i przydzielonych ze środkami pozostającymi w dyspozycji przełożonych.

Uwzględniając aktualny stan środków rażenia znajdujących się w dyspozycji dowódców /nie uwzględniając szczebla dowodzenia/ tj. lotnictwa, śmigłowców wsparcia ogniowego, rakiet operacyjnych i taktycznych, artylerii do ognia pośredniego, artylerii przeciwpancernej, czółgów, środków obrony przeciwlotniczej, broni pakzadowej transporterów i broni strzeleckiej możemy wyodrębnić w SYSTEMIE OGNIĄ:

- a/ uderzenia BJaBr i BChem /rakiety i lotn./,
- b/ uderzenia lotnictwa i śmigłowców;
- c/ system ognia artylerii;
- d/ system ognia przeciwpancernego;
- e/ system ognia środków OPL;
- f/ system ognia broni strzeleckiej.

Spotyka się też poglądy w/g których na system ognia np. dywizji składają się systemy wymienione pod pozycją e-c /w odniesieniu do środków dywizji i wspierających oraz systemy ognia pa, pcz itd/.

W podstawowych materiałach szkoleniowych /podręcznik TO, Działania bojowe pułku" używa się terminologii systemu ognia artylerii, broni strzeleckiej itp.

1. Rodzaje środków rażenia.

Możliwości bojowe oddziałów, ZT i operacyjnych w zakresie wykonania różnych zadań bojowych wynikają z ich struktury organizacyjnej, ilości i wartości żołnierzy, techniki, bojowej i materiałowo-technicznego zapotrzebowania. Możliwości te są wielkością zmienną i co pewien okres czasu są określane jako "normy taktyczne".

Z tego wynika, że stan ilościowy i walory taktyczno-techniczne środków rażenia wpływają w decydujący sposób na możliwości bojowe.

Dowódcy szczebla taktycznego dysponują różnorodnymi środkami o znacznej sile rażenia i tak:

- Bronia jądrowa - jest najsilniejszym środkiem rażenia we współczesnej walce. Umiejętnie stosując ją można zniszczyć środki masowego rażenia nieprzyjaciela, w krótkim czasie zadać mu duże straty w ludziach i technice bojowej, zniszczyć budowle, tworzyć strefy skażeń oraz wywierać na wojska silny wpływ psychiczny. Przy użyciu Bjaodr można też w krótkim czasie zmienić istniejący stosunek sił. W/g mocy amunicję jądrową dzieli się na następujące kalibry /w równoważniku trotylowym/: bardzo mały - do 1 kt; mały - 1 do 15 kt; średni - 15 do 100 kt; duży - od 100 do 500 kt; bardzo duży - od 500 kt wzwyż.

Uderzenia jądrowe mogą być pojedyncze, grupowe i zmasowane. Pojedyncze uderzenie jądrowe wykonuje się, żeby porazić jeden cel /obiekt/ lub grupę celów jednym pociskiem jądrowym zapewniającym konieczny stopień porażenia. Grupowe uderzenia jądrowe wykonuje się jednocześnie kilkoma pociskami, żeby porazić głównie zgrupowanie wojsk nieprzyjaciela. Zmasowane uderzenie jądrowe wykonuje się dużą liczbą pocisków jądrowych w stosunkowo krótkim czasie.

Wybuchy jądrowe można wykonywać w powietrzu, na powierzchni ziemi /wody/ i pod ziemią /woda/. Wybuchy powietrzne stosuje się

do rażenia nie ukrytych wojsk nieprzyjaciela, obiektów nie mających trwałych budowli oraz w tych wypadkach gdy promieniotwórcze skażenie terenu nie jest wskazane ze względu na przyszłe działania wojsk własnych. Nasienne wybuchy jądrowe stosuje się na obiekty mające trwałe budowle i w tych wypadkach, gdy jednocześnie ze zniszczeniem ważnych celów chce się stworzyć silne skażenie promieniotwórcze w rejonie wybuchu i na drodze przesuwania się obłoku promieniotwórczego, żeby utrudnić nieprzyjacielowi działanie.

Broń chemiczna razi ludzi zarówno nie ukrytych, jak i w ukryciach. Oprócz tego w wyniku użycia broni chemicznej może zostać skażony teren i powietrze. Duża toksyczność środków trujących zwiększa siłę rażenia, zmniejsza zużycie zwykłej amunicji na wykonanie zadań bojowych np. jedną rakieta chemiczną można wytrącić z walki ludzi na powierzchni 128 ha.

Dowódcy szczebla taktycznego do przenoszenia broni jądrowej i chemicznej mogą wykorzystać rakiety taktyczne o donośności do 65 km bądź też przydzielony limit lotnictwa. Broń chemiczna może też być użyta w postaci pocisków artyleryjskich ze środkami toksycznymi.

Artyleria - jest przeznaczona do niszczenia /obezwładnienia/ środków napadu jądrowego, czołgów, środków ogniowych i innych obiektów nieprzyjaciela. Po wojnie rozwinęła się artyleria raketowa. Wzrosły możliwości manewrowe i moc jej ognia. Zasięg środków do ognia pośredniego wynosi od 5520 m /moździerz/; 11800 m - hb D-30 i 15600 m hb samobieżnych do 20580 m wyrzutnie BM-21.

Warto wspomnieć, że aktualnie wchodzi do użycia rakietę typu kasetowego z ładunkiem konwencjonalnym. Rakietę kasetową posiada wewnątrz 42 ładunki kalibru 80 mm. Każdy z tych ładunków rozrywa się na ponad 700 odłamków.

Głowica typu kasetowego na wysokości 1200 m rozsypuje ładunki, które rozrywają się na wysokości 10-15 m.

Powierzchnia rażenia - 6-10 ha.

Rozwinięła się również artyleria przeciwpancerna. Powszechnie stosuje się działa gładkolufowe /SPG-9 i "Gram"/ oraz przeciwpancerne pociski kierowane zarówno przewodowe jak i bezprzewodowe /Fagot/. Zasięg środków przeciwpancernych wzrósł obecnie do 3000 m /PPK "M"/. Mówiąc o środkach przeciwpancernych nie sposób pominąć czołgów /a 100 mm/ i BWP /PPK "M" i "Gram"/ o dużej zdolności manewrowej.

W niedługim czasie wejdzie na uzbrojenie naszych oddziałów nowy czołg T-72 o wadze 41 t, 3 członków załogi. Zwiększono strzał bezwzględny i donośność działa.

Srodki obrony przeciwlotniczej - na szczeblu taktycznym występują 57 mm armaty przeciwlotnicze, działa typu ZSU-23-4 i ZU-23-2 oraz wyrzutnie raketowe S-1 i S-2. Srodki te mogą prowadzić skuteczną ze środkami napadu powietrznego we wszystkich warunkach atmosferycznych, na małych i częściowo średnich wysokościach.

Broń strzelecką - w okresie powojennym nastąpił dalszy jej rozwój. Nowe jej wzory całkowicie wyparły broń używaną w okresie drugiej wojny światowej. Zasięg broni strzeleckiej i pokładowej pozwala na skuteczne rażenie siły żywej na odległościach do 1000 m. Duża szybkostrzelność oraz przystosowanie karabinków do wystrzelania granatów nasadkowych odłamkowych i przeciwpancernych znacznie zwiększyły siłę ognia pododdziałów piechoty.

Lotnictwo może wykonywać trzy zasadnicze grupy zadań:

- a/ walka o przewagę w broni raketowo-jądrowej i lotnictwie;
- b/ zadania wsparcia ogniowego wojsk lądowych;
- c/ zadania związane z zabezpieczeniem własnych działań i innych rodzajów lotnictwa.

Realizując wsparcie ogniowe wojsk lądowych lotnictwo może:

- dezorganizować system ognia;
- paraliżować system dowodzenia na szczeblach taktycznych;
- brać udział w przełamywaniu umocnień obronnych i zwalczanie środków przeciwpancernych;
- opóźniać podejście odwodów na pole walki;
- brać udział w odpieraniu kontrataków.

2. Organizacja systemu ognia

Użycie w treści zagadnienia pojęcie "organizacja" należy rozumieć w znaczeniu czynnościowym tj. organizowania pracy indywidualnej i zespołowej mającej na celu tworzenie struktury elementów potrzebnych do funkcjonowania całości - w tym przypadku SYSTEMU OGNIA.

Organizacja systemu ognia ma na celu jak najlepsze przygotowanie do wykonania zadań i ich wykonanie podczas walki. Organizacja systemu ognia polega na zgraniu ognia wszystkich środków rażenia z manewrem na całą głębokość zadania, przy czym powinien on /system ognia/ zapewnić jego potęgowanie w miarę sblizania się do nieprzyjaciela /lub też nieprzyjaciela do naszych pozycji obronnych/, łamać jego opór oraz stwarzać dogodne warunki do wykonywania manewrów ogniowych i wojakani.

Podstawą do organizacji systemu ognia są:

- zadanie bojowe /ZT, oddziału/;
- zarządzanie sztabu /A, ZT/;
- stan organicznych, przydzielonych i wspierających środków ogniowych.

Organizacja systemu ognia obejmuje:

- rozpoznanie ogniowe pola walki i ustalenie potrzeb, oberwładnienia /znieszczenia/ nieprzyjaciela;
- ustalenie możliwości ogniowych poszczególnych wykonawców /ognia/ i sposobu wykorzystania środków ogniowych;
- postawienie zadań wykonawcom;
- organizację współdziałania;
- kontrolę gotowości systemu ognia.

Czynności te powinny być starannie przemyślane a ich wykonanie wymaga ścisłej i ciągłej koordynacji pracy wewnątrz sztabu oraz między poszczególnymi ogniwami dowodzenia.

2.1. Rozpoznanie ogniowe pola walki i ustalenie potrzeb obezwładnienia /zniszczenia/ nieprzyjaciela - ma na celu zapoznanie z terenem i rozmieszczeniem elementów ugrupowania nieprzyjaciela pod kątem jak najlepszego wykorzystania środków ogniowych.

Zadania na rozpoznanie stawiają osobiście dowódcy /oddziału, ZT/ określając jakie wiadomości i w jakim terminie trzeba zdobyć, gdzie i na wykonaniu których zadań skupić wysiłki rozpoznania, jakich sił i środków użyć do wykonania zadań rozpoznawczych.

Rozpoznanie prowadzą pododdziały rozpoznawcze, zmechanizowane i pancerne siły rozpoznania specjalnego, powietrznego, radiowego, systemów radiolokacyjnych, artyleryjskiego, inżynierskiego, skażeń i zakazań. To właśnie rozpoznanie dostarcza podstawowych wiadomości do oceny położenia.

Oceniając położenie z punktu organizacji systemu ognia należy ustalić:

- charakter terenu w rejonie rozmieszczenia nieprzyjaciela i wojsk własnych /drogi podejścia i manewru, warunki prowadzenia obserwacji i ognia, sposób maskowania wojsk;
- miejsca rozmieszczenia środków ogniowych, stanowisk dowodzenia, punktów obserwacyjnych oraz zapór inżynierskich;
- charakterystyczne przedmioty terenowe mogące mieć znaczenie przy kierowaniu ogniem w dzień i w nocy;
- możliwe rubieże rozwinięcia i rubieże ogniowe;
- odcinki i rejonny ześrodkowania ognia.

Na podstawie analizy zadania i oceny położenia dowódcy uwzględniając uderzenia jądrowe i chemiczne oraz uderzenia lotnictwa i śmigłowców na koryś ZT /oddziału/ ustala potrzeby i orientacyjny czas wykonania zadań ogniowych. Potrzeby te, to ustalenie obiektów oddziaływania ogniowego, które należy obesz-
władnić lub zniszczyć.

2.2. Ustalenie możliwości ogniowych poszczególnych wykonawców /ognia/ i sposobu wykorzystania środków ogniowych.

Możliwości ogniowe to zdolność do jednoczesnego wykonania określonych zadań ogniowych. Możliwości ogniowe oblicza się biorąc pod uwagę czas jakim się dysponuje, liczbę amunicji i środków ogniowych do wykonania zadania, rodzaj środków ogniowych i reżim ognia. Obliczone możliwości ogniowe wykorzystuje się podczas planowania i kierowania ogniem w toku walki.

Zwiększenie możliwości ogniowych oddziałów i ZT osiąga się drogą przydzielenia środków wzmocnienia i wsparcia.

Oczywistym jest, że sposób wykorzystania poszczególnych rodzajów środków ogniowych winien zmierzać do najbardziej efektywnego wykorzystania ich walorów taktyczno-^otechnicznych.

Podjętując decyzję o użyciu środków ogniowych należy określić:

- rejony stanowisk ogniowych i rubieży ogniowych;
- rejony ześrodkowań ogniowych, odcinków ognia zaporowego i ich wykonawców;
- wykorzystanie środków ogniowych, przydzielonych i wsparcia w poszczególnych okresach walki;

- w oparciu o przewidywany rozwój działań ustalić kolejność wykorzystania poszczególnych środków ogniowych,

2.3. Postawienie zadań ogniowych wykonywcom.

Zadanie ogniowe jest częścią składową zadania bojowego i zabezpiecza jego wykonanie. Zadanie ogniowe powinno być sformułowane, jednoznacznie i krótko. Stawiając zadania dowódcy uwzględnia możliwości jego wykonania przez określone środki ogniowe, stan posiadanej amunicji, rodzaj celu i umiejętności obsługi /załóg/ pododdziałów.

Zadania ogniowe stawia się podczas organizacji działań i w toku walki w miarę potrzeb spowodowanych zmianą sytuacji wskazując obiekty, punkty, rubieże i rejony rozmieszczenia celów, których zniszczenie jest treścią zadania.

Zadania stawiają dowódcy osobiście i przez szefów rodzajów wojsk /artylerii, OPL/.

Jak wielką wagę przywiązywano pod koniec II wojny światowej do precyzyjnego stawiania zadań, ich zrozumienia i wykonania może świadczyć przykład z książki "Uderzenie za uderzeniem" marszałka Moskaleńki. Autor - opisując przygotowanie do operacji Jasielsko - Gorkickiej podaje: "Chcę przedstawić" pełniejszy obraz naszego planu natarcia i przygotowań do niej przytoczę jeszcze jeden dokument zawierający polecenie rady wojennej armii dla kierowniczej kadry sztabu, rodzajów wojsk i służb, korpusów dywizji i jednostek przydzielonych, w którym punkt pierwszy między innymi mówi: Punkty ogniowe nieprzyjaciela powinni znać dowódcy wszystkich szczebli do dowódcy korpusu włącznie; ... i dalej w punkcie trzecim: ... dowódcy baterii i dywizjonów musieli podpisać protokół - swoiste zobowiązanie do zniszczenia

celów, których liczba w okresie przygotowania artyleryjskiego nie przekraczała dwóch".

2.4. Organizacja współdziałania.

Współdziałanie ogniowe polega na uzgodnionym działaniu elementów ugrupowania /pododdziałów/ i zgrupowań działania środków rażenia, szczególnie z uderzenia bronią jądrową i lotnictwem.

Osiąga się to przez:

- jednolite zrozumienie celu działań bojowych, stawiania w odpowiednim czasie zadań /w tym ogniowych/, znajomość zadań i sposobów ich wykonania;
- celowe i kolejne otwieranie ognia przez poszczególne środki ogniowe;
- wzajemne wsparcie ogniowe pododdziałów, środków ogniowych i sąsiadów;
- ustalenie wspólnych sygnałów wywołania, przerwania i przeniesienia ognia oraz stosowanie wspólnych sposobów wskazywania celów;
- utrzymanie łączności między współdziałającymi elementami ugrupowania /pododdziałami/ i środkami rażenia;
- stałą znajomość sytuacji.

Narzucone współdziałanie powinno być niezwłocznie odtworzone.

2.5. Kontrola gotowości systemu ognia.

Gotowość systemu ognia polega na zajęciu stanowisk przez środki ogniowe, postawieniu zadań, zgromadzeniu odpowiedniej ilości amunicji oraz na przygotowaniu danych do prowadzenia ognia.

Kontrolę należy prowadzić bez przerwy w czasie przygotowania i w toku działań bojowych. Celem jej powinno być terminowe i dokładne wykonanie postawionych zadań. Kontrola nie powinna mieć charakteru drobiazgowej opieki i wyłączenia dowódców w dowodzeniu podległymi wojskami, gdy jest to konieczne należy ją łączyć z udzieleniem pomocy.

Zależnie od sytuacji kontrolować wykonanie zadań można bezpośrednio w oddziałach /pododdziałach/, na podstawie sprawozdań i meldunków podwładnych, przez obserwację działań wojsk i innymi sposobami.

Oprócz dowódcy kontrolę mogą przeprowadzać zastępcy dowódcy, oficerowie sztabu i szefowie rodzajów wojsk. Kontrolujący muszą dobrze znać zasady walki, sytuację i decyzję dowódcy, dostrzegać wszystkie braki oraz przejawiać inicjatywę.

Konieczność ogniowego rażenia nieprzyjaciela przez szereg różnorodnych środków o różnych możliwościach, w określonej kolejności, czasie i miejscu, w celu wykonania zadania bojowego /oddziału, ZT/ zmusza do zorganizowania SYSTEMU OGNIA. Systemowe ujęcie ognia stwarza warunki do optymalnego zastosowania przez dowódcę środków rażenia do realizacji zadania bojowego. Takie podejście do ognia pozwala na wykorzystanie środków ogniowych w myśl jednolitego planu oraz zaangażowania do jego organizacji wszystkich ogólnie organizacyjno - planistycznych, zmusza do nierozłącznego rozwiązywania problematyki ognia i manewru.

Dowódca dywizji organizuje system ognia artylerii, czołgów drugiego rzutu /odwodn/ i odwodn przeciwpancernego uwzględniając uderzenia jądrowe, chemiczne oraz uderzenia lotnictwa i śmigłowców.

Dowódca oddziału organizuje systemy ognia etatowych i przydzielonych pododdziałów artylerii, czołgów oraz przeciwpancernych pocisków kierowanych. Dowódca oddziału jest głównym organizatorem ognia przeciwpancernego. Przy czym należy zaznaczyć, że nawet etatowe środki ogniowe oddziału wchodzi w skład określonego systemu, jeżeli jest on organizowany przez wyższy szczebel dowodzenia.

System ognia artylerii organizuje się zasadniczo na szczeblu dywizji. Podstawą tego systemu są ześrodkowania ogniowe i oddziały ognia zaporowego powiązane z uderzeniami wojsk, uderzeniami jądrowymi i lotniczymi. System ognia artylerii powinien zabezpieczyć szybkie ześrodkowanie wysiłku na wybrane skupiska nieprzyjaciela dla ich zniszczenia lub obojętnienia. Przydzielona oddziałom artyleria znajduje się w podporządkowaniu dowódców oddziałów i wykonuje wszystkie jego rozkazy. Artyleria wspierająca pozostaje w podporządkowaniu przełożonego i tylko wykonuje zadania ogniowe stawiane przez dowódców oddziałów.

System ognia przeciwpancernego powinien być tworzony na wszystkich szczeblach dowodzenia przy użyciu etatowy i przydzielonych środków z uwzględnieniem sposobu działania pododdziałów /oddziałów/ szczebla nadrzędnego. Polega na właściwym rozmieszczeniu /podziale/ i wykorzystaniu wszystkich środków ogniowych przeznaczonych do rażenia środków opancerzonych nieprzyjaciela. Na szczeblu pododdziału /bp, kp/ podstawą tego systemu jest ogień etatowych środków /BWP, PPK, rgppanc, kbkg/ i przydzielonych czołgów. Ogień przeciwpancerny pododdziałów musi być powiązany z ogniem sąsiadów i środków pozostających bezpośrednio w dyspozycji przełożonych.

System obrony przeciwlotniczej ZP i oddziału jest częścią ogólnego systemu tej obrony armii /frontu/. Główne wysiłki tych środków powinny być skupione na osłonie dywizjonu rakiet taktycznych, stanowiska dowodzenia i elementów ugrupowania wykonujących najważniejsze zadanie w określonym czasie. Środki przeciwlotnicze powinny niszczyć cele powietrzne na podejściach do osłanianych wojsk.

System ognia broni strzeleckiej organizuje się na szczeblu batalionu a w oddziałach o strukturze kompanijnej na szczeblu kompanii. Podstawą jego jest ogień wszystkich środków strzeleckich i karabinów maszynowych znajdujących się w BWP i transporterach.

/Na podstawie schematu omawiam system ognia pz i poz/.

3. Kierowanie systemem ognia w walce.

Kierowanie w najogólniejszym znaczeniu tego słowa to proces celowego oddziaływania organu kierującego na obiekt kierowany; proces ten łączy w sobie otrzymywanie informacji wyjściowej, podejmowanie zgodnie z nią decyzji i stawianie obiektowi konkretnych zadań. /Iwanow, Sawieljew, Szemanski "Zasady dowodzenia wojskami"/.

W swej treści wszelkie kierowanie jest procesem informacyjnym, który łączy zwykle takie operacje /funkcje, przedsięwzięcia/ organu kierującego, jak uzyskanie niezbędnej informacji wyjściowej o kierowanym obiekcie i otaczającym go środowisku /informacji o stanie/, podjęcie decyzji /opracowanie i przekształcanie informacji o stanie/ i postawienie zadań obiektowi

Kierowanemu /przekazanie informacji rozkazodawczej/.

Wychodząc z powyższego można następująco zdefiniować istotę dowodzenia wojskami, dowodzenie wojskami to celowe działania - działalność dowódcy, sztabu i innych organów dowodzenia w zakresie przygotowywania działań bojowych i kierowania wysiłków wojsk na ponowne wykonanie zadania bojowego w toku walki przez uzyskiwanie i studiowanie danych o sytuacji, podejmowanie decyzji stosownie do tej sytuacji oraz przekazywanie zadań wykonawcom.

Kierowanie systemem ognia w walce realizowane jest przez dowódcę bezpośrednio i poprzez szefów rodzajów wojsk. W zależności od rozwoju sytuacji /taktycznej/ kierowanie może mieć charakter scentralizowany lub zdecentralizowany.

3.1. Uderzenia jądrowe.

W przypadku pierwszego zmasowanego uderzenia jądrowego kierowanie odbywa się ze szczebla frontu a w toku działań kolejnymi uderzeniami jądrowymi ze szczebla armii. Dowódcy ZT mogą otrzymać określony limit uderzeń jądrowych które wykorzystają zgodnie ze swoją decyzją.

Zakłada się, że w czasie przygotowywania pierwszego zmasowanego uderzenia jądrowego w rejonie stanowisk startowych wyjdą tylko baterie startowe. Pozostałe pododdziały zajmą rejon zapasowych stanowisk.

3.2. Kierowanie uderzeniami lotnictwa i śmigłowców uzbrojonych z reguły realizowane jest przez Centrum Dowodzenia Bojowego Armii Lotniczej. W przypadkach zwiększonej samodzielności ZT /wojsk lądowych/ np. w czasie działań na oddzielnym kierunku dowódca może otrzymać uprawnienia określania konkretnych obiektów uderzeń

lotnictwa i śmigłowców w ramach wydzielonego /przez dowę armii/ limitu lotów. Nieco inaczej przedstawia się problem realizacji bezpośredniego wsparcia wojsk ZT przez śmigłowce uzbrojone. Z zasady przydziela się ZT konkretną jednostką organizacyjną np. eskadrę z określonym limitem lotów. Z chwilą jej otrzymania dowódca ZT /lub jeden z jego zastępców/ przystępuje wraz z dowódcą tej eskadry do planowania jej wykorzystania w działaniach bojowych, stawia zadania i organizuje z nią współdziałanie podobnie jak z innymi środkami wzmocnienia i wsparcia. Dowódca może też podzielić otrzymane siły lub limit lotów śmigłowców uzbrojonych między poszczególne oddziały.

W pierwszym przypadku /przydzielenie sił/ każdy z oddziałów będzie dysponował określoną ilością śmigłowców z prawem wykorzystania ustalonego przez przełożonego natężenia lotów. W drugim - każdy pułk może dysponować całością sił śmigłowców przydzielonych ZT lecz oczywiście w innym czasie z prawem wykorzystania części limitu lotów ustalonej przez dowódcę ZT. W obydwu przypadkach dowódcy oddziałów /ogólnowojskowych/ będą precyzowali zadania przydzielonym śmigłowcom współdziałając z przedstawicielem wspierającego ZT pododdziału śmigłowców.

3.3. Kierowanie systemem ognia artylerii może być scentralizowane lub zdecentralizowane. Scentralizowane kierowanie ogniem artylerii polega na wykorzystaniu całej artylerii ZT lub jej zasadniczej części zgodnie z planem szefa artylerii ZT zatwierdzonym przez dowódcę. Tak realizowane kierowanie ogniem zapewnia możliwość skupienia głównego wysiłku ogniowego w określonym miejscu i czasie.

Zdecentralizowane kierowanie będzie realizowane w bardzo dynamicznych formach działań np. w czasie pościgu działania oddziałów na samodzielnych kierunkach itp. Zdecentralizowane kierowanie polega na tym, że dowódcy niższych szczebli dowodzenia w zakresie swoich kompetencji dysponują środkami organicznymi i przydzielonymi. Jednak w takich wypadkach wyższy przełożony ma prawo w razie potrzeby wykorzystywać ogień wszystkich środków ogniowych, w tym również podległych niższym dowódcom w interesie całego ZT.

Na szczeblu oddziału - szef artylerii pułku odpowiada za utrzymanie stałej gotowości artylerii pułkowej oraz bierze bezpośredni udział w planowaniu ognia przeciwpancernego i artylerii.

Dca PGA /w przypadku tworzenia takiej grupy/ dowodzi nią w walce.

3.4. Kierowanie systemem ognia środków OPL odbywa się w trzech strefach.

- I strefa nad obszarem działań ZT do wysokości 3000 m - w tej strefie podstawą systemu są etatowe środki OPL. Systemem tym dowodzi dowódca ZT /oddziału/ przez szefa OPL;
- II strefa od wysokości 3000 m do 7 - 10.000 m w tej strefie prowadzi działanie lotnictwo myśliwskie i mogą być połączone do działania rakiety plot. Przy czym pierwszeństwo w wyborze i podziale celi posiada LM;

- III strefa, od wysokości 7 - 10.000 do 20 000 m - w tej strefie działania prowadzą oddziały rakiet przeciwlotni - osych okresowo może włączać się do walki LM; pierwszeń - stwa w wyborze celi posiadają oddziały rakiet.

Na szczeblu oddziału /ZF/ dowódca stawia zadania podod - działom OPL, określa sposób ich działania w toku walki, wydaje wytyczne wszystkim pododdziałom w zakresie zwal - ozania bronią strzelecką niskolocujących samolotów, orga - nizuje współdziałanie pododdziałów OPL z osłanianymi obiektami /pododdziałami/; organizuje rozpoznanie wro - kowe oraz przyjmowanie danych i sygnałów w sieci ostrze - gania.

3.5. Kierowanie systemem ognia broni strzeleckiej odbywa się na szczeblu pododdziału. Kompania /pluton/ poprzez bezpo - średnio wydawanie komend ogniowych.

Do kierowania tym systemem mogą w decydujących momentach walki włączać się dowódcy batalionów stawiając dodatko - we zadania, taktyczno lub też podając komendy ogniowe przez techniczne środki łączności.

Dowódcy oddziałów kierują tym systemem przez stawianie dodatkowych zadań taktycznych.

Efektywne dowodzenie i kierowanie systemem ognia może być realizowane pod warunkiem posiadania niezawodnego i elastycznego systemu dowodzenia.

Zasadniczym zadaniem kierowania systemem ognia będzie działanie dowódcy mające na celu wykonanie ognia w wymaganym miejscu i czasie przy maksymalnym wykorzystaniu w danej sytuacji dysponowanych środków ogniowych. Mimo, nawet najbardziej szczegółowej organizacji systemu ognia w nielicznych tylko przypadkach można będzie uniknąć konieczności wnoszenia niezbędnych zmian. Będzie to miało miejsce w warunkach szybko zmieniającej się sytuacji. Stąd wynika konieczność elastycznego reagowania na całość zmian sytuacji zarówno przez dowódcę jak i dysponentów ognia.

Aby dowódca /ZT, oddziału/ i podlegli mu dysponenti ognia mogli kierować zorganizowanym systemem ognia stosownie do rozwoju sytuacji, muszą zapewnić sobie posiadanie aktualnych informacji nie tylko o stanie i położeniu środków ogniowych, lecz przede wszystkim powinni znać położenie pododdziałów własnych i nieprzyjaciela. Warunek ten może być zachowany przez ciągły dopływ informacji od podwładnych i organów rozpoznania /własnych i przełożonego/, szybką ocenę położenia i podjęcie na czas decyzji. W decydujących momentach walki dowódca /ZT, oddziału/ winien zapewnić sobie warunki bezpośredniej obserwacji walczących stron i natychmiastowego przekazywania decyzji. W takiej sytuacji należy zajmować PO w pobliżu walczących wojsk lub kierować przebiegiem walki z PED.

Warunkiem operatywnego i skutecznego kierowania systemem ognia jest posiadanie niezawodnej łączności. Duża rola ognia w procesie realizacji zadań bojowych sprawia, że łączność na jego potrzeby musi odznaczać się dużym stopniem niezawodności oraz możliwością szybkiego manewru środkami

łączności. Każda zwłoka w wykonaniu ognia może gwałtownie obniżyć jego skuteczność, dlatego też istnieje potrzeba dublowania najważniejszych sieci i kierunków radiowych a także uzupełnienia innymi rodzajami łączności /radioliniowa/ szczególnie dotyczy to drt. Wzrost siły ognia środków wspierających walkę /oddziałów i ZT/ wymaga zachowania dużego stopnia wierności przekazywanych informacji np.: omyłka w przekazaniu tylko jednej cyfry współrzędnych celu może przyczynić się do niewykonania zadania a nawet do rażenia własnych pododdziałów.

Zasadniczym rodzajem łączności stosowanym do kierowania systemem ognia są środki radiowe. Podstawową ich zaletą jest możliwość porozumiewania się w ruchu. Na szczeblu pododdziałów obok środków radiowych wykorzystuje się często środki przewodowe oraz kieruje się bezpośrednio przy użyciu sygnałów i kodów.

Reasumując, należy stwierdzić, że kierowanie systemem ognia jest procesem złożonym, wymagającym zarówno od kierujących /decydentów/, wykonawców ognia jak również od organów zabezpieczających /rozpoznanie, łączność, służb technicznych i kwatermistrzowskich itp./ i pododdziałów współdziałających terminowego i dokładnego wykonania swych zadań. Tylko zgrane działanie zmierzające do realizacji jasno określonego celu może doprowadzić do jego realizacji, co jest rzeczą bardzo trudną.

"Żywiołem wojny jest niebezpieczeństwo - mówił LENIN - na wojnie nie ma ani jednej chwili, kiedy by nie czyhało na

ciobie niebezpieczeństwo"x/

Naszym zadaniem jest uniknięcie niebezpieczeństwa i stworzenie zagrożenia dla nieprzyjaciela.

Zakończenie

W wykładzie swoim przedstawiłem podstawowe pojęcia "system ognia", "organizacja systemu ognia" i omówiłem problematykę związaną z kierowaniem ogniem przez dowódców.

O ważności poruszanej dziś problematyki świadczy fragment wystąpienia Ministra Obrony Narodowej PRL na odprawie kierowniczej kadry WP w dniu 29.03.78 r. cytując: "Dowódca ogólnowojskowy powinien być rzeczywistym dysponentem ognia. Umieć go zgrywać, racjonalnie nim gospodarzyć. Jest to podstawa - nazwijmy - polityki ogniowej na współczesnym polu walki".

Wykład ten traktuje jako wprowadzenie do samodzielnego studiowania problemu.

P O L E C A M

a/ Literatura szkoleniowa

1. Regulamin walki /pułk, dywizja/ str. 115 - 121, 128 - 134, 145 - 146, 228 - 236 nr 010965.
2. Podręcznik "Działania bojowe pułku" str. 69 - 73, 171 - 174, 198 - 201 nr 0118.
3. Podręcznik "Taktyka ogólna" str. 14 - 19, 64 - 66, 129 - 132, 150 - 152, 243 - 267, 303 - 304.

x/ W.I.Lenin Dzieła W-wa 59 r. t. 33 s. 87

b/ Problemowa

1. Instrukcja "o kierowaniu ogniem pododdziałów piechoty i czołgów w walce" szkol. 420/71 - jawna.
2. MW, 8/76 gen.bryg. Antaszkiewicz "o kompleksowym zabezpieczeniu ogniowym natarcia ZT".
3. MW 11/76 płk Uriński "Kompleksowy plan ogniowego zabezpieczenia działań bojowych ZT".
4. MW 9/76 mjr Janusek "Problemy pokonania środków przeciwpancernych".
5. MW 1/77 płk Prokop "Przełamanie obrony w warunkach współczesnych".
Kpt. Płochowski "O współdziałaniu art. z lotnictwem i śmigłowcami w natarciu".
Kpt. Kysiak "Prowadzenie walki z odwodami npla w działaniach zaczepnych".
6. MW 2/77 płk Prokop "O przełamywaniu obrony przeciwnika".

c/ Studyjna

1. Julian Kaczmarek "Uderzenie i ogień"
2. Georgij Żukow "Wspomnienia i refleksje"

Uwaga: Wykład opracowano przy współpracy z kpt. dypl.
Jareckim z KWRiA.

Wydrukowano w 5 egz.

Egz. nr 1 - 5 Bibl.Tajna

Wykpłk Lewiński

Druk.E.K.

Nr masz.07/78

